

Miljö- och energidepartementet
Naturmiljöenheten, Vattenmiljö
Departementssekreterare
Mattis Loberg

Datum: 2018-08-30
Vår referens: 2018/1439/10.1
Er referens: M2018/1920/Nm

m.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över förordning om återanvändning av vatten - förslag från EU kommissionen

SMHI har tagit del av rubricerade handlingar och önskar lämna några synpunkter på innehållet. SMHI anser att syftet med förordningen är väl motiverat, dvs. att skydda miljö och människors hälsa från de negativa effekterna av eventuell förorening av återvunnet vatten. Därför är det nödvändigt att fastställa minimikrav för vattenkvalitet, övervakning och förebyggande åtgärder (sidan 6).

SMHI medger att jordbrukssektorn står för en betydande del av alla vattenuttag ur ett EU-perspektiv, dock är jordbrukets vattenanvändning i Sverige fortfarande relativt liten. Den globala uppvärmningen kommer dock öka jordbrukets vattenanvändning även i Sverige, och på många håll pågår redan projekt för att återanvända vatten. I SCB:s sammanställning av vattenanvändningen 2015, uppskattades jordbrukets andel vara 3% medan industrins andel var 61%. Det finns en viss osäkerhet i jordbrukets uttag eftersom endast uttag som överstiger ca 600 m³/dygn är anmälningspliktiga. SMHI har på uppdrag av regeringen under 2018 påbörjat en kartläggning av vattenuttagen i landet som på sikt kommer att leda till säkrare uppgifter om faktisk vattenanvändning.

Eftersom den industriella vattenanvändningen är så mycket större än jordbrukets i Sverige, samt att det är svårare att förse jordbruksområden med vatten från avloppsreningsverk pga stora geografiska avstånd, bedömer SMHI att det är betydligt större potential för återanvändning av avloppsvatten inom industrin än inom jordbruk.

SMHI känner i dagsläget till två typer av försök av återanvändning av vatten i Sverige:

- Återanvändning av vatten från avloppsreningsverk för grundvattenbildning (försöksverksamhet i Simrishamn) och/eller industriell användning (t.ex. ölbrygning).
- Återanvändning av dränerat överskottsvatten från jordbruksområden som samlas upp i dammar för bevattning under torrperioder.

Det är oklart om/hur EU kommissionens förslag till förordning även omfattar dessa två typer av återanvändning. SMHI anser det rimligt att samma minimikrav på kvalitet ställs på återvinning av avloppsvatten oavsett om det avser jordbruksbevattning, grundvattenbildning eller användning inom industrin. Om vattnet ska användas direkt i livsmedelsproduktion (t.ex. ölbrygning) kan eventuellt ytterligare kvalitetskrav behöva ställas av ansvarig nationell myndighet för dricksvattenkvalitet, d v s Livsmedelsverket.

SMHI rekommenderar att möjligheten att återanvända dränerat överskottsvatten från jordbruksområden bör undersökas vidare, men det kan vara svårt att införliva denna kategori i det befintliga förslaget till förordning från EU kommissionen. Det finns både fördelar och risker som bör utredas, exempelvis:

- I Sverige (med relativt gles befolkning) är återanvändning av överskottsvatten enklare att tillämpa storskaligt eftersom det endast kräver utbyggnad av vattenledningar lokalt hos enskilda jordbrukare, medan avstånden till avloppsreningsverk kan vara betydande.
- Lokala dammar/våtmarker som samlar upp överskottsvatten ger tillskott av vattenbiotoper med ekologiska värden som t.ex. gynnar fågellivet.
- Överskottsvatten är sannolikt berikat av näringsämnen från gödsel och andra ämnen som lösts upp längs vattnets väg genom marken. När vattnet sedan återförs till grödorna kan en förhöjd näringshalt ge positiva effekter på tillväxten samtidigt som näringsbelastningen på nedströms liggande vattendrag minskar. Det finns också risk att vattnets kvalitet kan påverka kvaliteten hos grödorna.
- Vid storskalig återanvändning av överskottsvatten kan även vattenbalansen i avrinningsområdet påverkas eftersom avrinningen från områden med återanvändning minskar och en större andel vatten istället dunstar genom evapotranspiration, vilket kan påverka vattentillgången i nedströms liggande vattenförekomster.

Generaldirektör Rolf Brennerfelt har beslutat i detta ärende som beretts av Niclas Hjerdt. Avdelningschef Bodil Aarhus Andrae har deltagit vid den slutliga handläggningen.

Rolf Brennerfelt
Generaldirektör